

Ο φασισμός τού ερεβώδους φαντασιακού (Πρωτ. π. Θωμάς Βαμβίνης)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : Νοεμβρίου 18, 2010

Βρισκόμαστε σέ μιά φάση κατευθυνόμενης διάλυσης. Βλέπουμε όλο και πιά συχνά νά διαβάλλεται και νά αμφισβητήται κάθε τι πού συντελεί στην συνοχή τής κοινωνίας μας, στην υπέρβαση τών μικροτήτων μας, στην διατήρηση τής ανθρωπιάς μας στον καθημερινό βίο.

Η διαπίστωση αυτή δέν είναι σύμπτωμα τής αρκετά διαδεδομένης συνωμοσιολογικής νόσου, η οποία όσους προσβάλλει τούς κάνει νά βλέπουν ακόμη και στό φώς τό σκοτάδι. Είναι περιγραφή τής ορατής πραγματικότητας, η οποία προβάλλεται, κάποιες φορές, μέ προκλητική επιθετικότητα από τίς στήλες μεγάλων εφημερίδων.

Τήν διαπίστωση τής κατευθυνόμενης διάλυσης μάς επαναβεβαίωσαν τελευταία μιά συνέντευξη και ένα άρθρο, πού δημοσιεύτηκαν στην Καθημερινή τής Κυριακής (29.8.2010), μέ αναφορές στον θεσμό τής οικογένειας, όπως βιώνεται στον δικό μας χώρο, στον «συνοριακό σταθμό» Ανατολής και Δύσης.

Πρίν περάσουμε στά κείμενα τής εφημερίδας θά σημειώσουμε μιά γενική εντύπωση. Υπάρχουν ορισμένοι από αυτούς πού μπορούν νά προβάλλουν τίς απόψεις τους σέ κοινό (π.χ. καλλιτέχνες, δημοσιογράφοι), οι οποίοι αντιμετωπίζουν τήν οικογένεια –και πρίν από αυτήν τόν γάμο– σάν μιά συμβατική νομική ή κοινωνική κατασκευή, κάτι σάν «εταιρεία περιορισμένης ευθύνης» ή σάν «σύμβαση έργου», πού μπορεί εύκολα κανείς νά αλλάξει τό εταιρικό καταστατικό της ή, ως σύμβαση, νά ακυρώσει ή νά τροποποιήσει τούς όρους της. Αντιμετωπίζουν τήν οικογένεια σάν θεσμό παρωχημένο, πού είχε καιρική ισχύ. Δέν είναι, δηλαδή, γι' αυτούς κάτι τό ιερό, ένα μυστήριο, ούτε ακόμη κάτι πού βρίσκεται στή φύση τού ανθρώπου, τό οποίο συναντάμε ακόμη και στίς κοινωνίες τών ζώων και τό οποίο υπερβαίνεται –από τό λογικό ζώο, τόν άνθρωπο– μόνο όταν μέ τήν ένταση τής μετανοίας του, μέσα στό Σώμα τού Χριστού, κάνει οικογένειά του όλον τόν Αδάμ, από τόν πρώτο άνθρωπο πού εμφανίστηκε στή γή μέχρι τόν τελευταίο. Σέ αυτήν, βέβαια, τήν περίπτωση μιλάμε γιά άλλους όρους και μέτρα ζωής.

Άς δούμε όμως μερικά χαρακτηριστικά σημεία από τὰ δημοσιεύματα τῆς Καθημερινῆς.

Ξεκινούμε από τὴν κοινή συνέντευξη δύο νέων σκηνοθετῶν, οἱ οποίοι μέ ἔργα τους πήραν μέρος στό φετινὸ Διεθνὲς Φεστιβάλ Κινηματογράφου τῆς Βενετίας. Εἶναι ο Σύλας Τζουμέρκας καὶ ἡ Αθηνά Τσαγγάρη. Καὶ οἱ δύο δέν μπορούν νά κλείσουν τὴν τέχνη τους στά ὅρια μιάς χώρας, δέν μπορούν νά τὴν σφραγίσουν μέ μιά συγκεκριμένη εθνική ἢ πολιτιστική ταυτότητα. Ἡ Αθ. Τσαγγάρη εἶπε: «δέν πιστεύω καθόλου σέ αὐτὸ πού λέμε “εθνικό σινεμά” ἢ “εθνικότητα” στό σινεμά. Εἶμαι πολέμιος αὐτῆς τῆς λογικῆς... Ὅταν αποφασίσῃς νά κάνῃς σινεμά εἶσαι νομάς. Εἶτε στὴ χώρα σου εἶτε παντού. Προσωπικά δέν μέ ενδιαφέρει καθόλου. Οὔτε τό στίγμα τῆς γλώσσας, οὔτε τῆς εθνικότητας, οὔτε τῆς ταυτότητας». Ὅποτε καὶ ὅσα εἶπαν γιά τόν θεσμό τῆς οικογένειας, τὰ οποία θά δούμε στὴν συνέχεια, πρέπει νά τὰ συνδέσουμε, ὡς συναφή, μέ τὴν γενικότερη «νομαδική» κινηματογραφικὴ νοοτροπία τους, ἔξω ἀπὸ κάθε πολιτισμικὴ εξάρτηση.

Επειδὴ ἡ οικογένεια εἶναι ὁ πυρήνας τῶν ταινιῶν τους, πού ἔλαβαν μέρος στό Φεστιβάλ τῆς Βενετίας, τοὺς ἐγίνε ἡ ἐξῆς φυσικὴ ἐρώτηση: «Πῶς αντιμετωπίζετε τόν θεσμό τῆς οικογένειας;». Οἱ ἀπαντήσεις τους, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν παραδοχὴ τῆς φυσικῆς πραγματικότητας, ἐξελίσσονται στὴν διατύπωση τῶν ἀπόψεών τους μέ αὐξανόμενη ἔνταση ὀργῆς. Ἄς τίς παρακαλουθῆσουμε:

«Ἡ οικογένεια εἶναι ὁ ἀναπόφευκτος πυρήνας σέ ὅ,τι κάνεις. Γιά κάποιες χώρες σάν τὴν Ελλάδα, πού εἴμαστε στό μεταίχμιο ἀνάμεσα σέ Ἐυρώπη καὶ Ἀνατολή, εἶναι ἕνας γλυκόπικρος πυρήνας. (Αθ. Τσ.).

Γιά μένα οικογένεια εἶναι ἡ κακὴ ἐκπαίδευση. Ὁ σπόρος τοῦ κακοῦ μέσα στὴν Ελλάδα. Τρομακτικὴ βία, καταπίεση στὴ σκέψη καὶ τό κυριώτερο διαστρέβλωση τῶν ιδεῶν. Μιά ἀκυριολεξία πού παράγεται. Αὐτὸ εἶναι τό πῶς τρομακτικό. Τίς συνέπειες, τίς βλέπουμε ὅλοι μας. Ἐχῶ ἀποκτήσει μιά ἀποστροφή γιά τοὺς “δεσμούς αἵματος”. Σημαίνει ἔχουμε τὴν ἴδια “αρρώστια”. (Σ. Τζ.).

Συμφωνώ απόλυτα. Η οικογένεια είναι μία μηχανή αναπαραγωγής οργής, η οποία μεταφέρεται από γενιά σε γενιά και συσσωρεύεται. Ανάλογα με τον βαθμό συσσώρευσης εκδηλώνεται και ο βαθμός ασθένειας. Αυτό που με ενδιαφέρει προσωπικά πάρα πολύ και έχω ασχοληθεί και στίς προηγούμενες ταινίες μου, είναι η πρόταση ενός καινούργιου μοντέλου οικογένειας. Τί άλλο θά μπορούσε να σημαίνει εκτός από “αίμα”, εκτός από γάμο, εκτός από αμοιβαίο εκβιασμό, ψυχαναγκασμό κι αυτόν τον καθημερινό φασισμό στο όνομα της αγάπης και τού χρέους. “Μού χρωστάς και μού ανήκεις”. Ένας εθελοντικός φασισμός τόσο οικείος και περασμένος στο DNA μας, που αποζητούμε όλοι γιατί αλλιώς αισθανόμαστε εκτός. Στήν Αμερική είναι μέρος της κοινωνικής συνθήκης ένα παιδί 16 χρόνων να φύγει από τήν οικογένεια και να δοκιμάση αλλού τήν τύχη του. (Αθ. Τσ.)

Τό μεγαλύτερο πρόβλημα, κατά τήν γνώμη μου, τό δημιουργεί η νοσταλγία που μάς απαγορεύει να δούμε τί έχει συμβεί και τί συμβαίνει ακόμα. Αυτό τό φίλτρο προσπαθώ να αποβάλω. (Σ. Τζ.)».

Όλα τά παραπάνω μπορούν να χαρακτηρισθούν ως εφηβισμός σε ώριμη ηλικία. Ως ηλικιακά ώριμοι, δέν απορρίπτουν μόνο, αλλά κάνουν και προτάσεις για αλλαγές τού μοντέλου τής οικογένειας, για υπέρβαση των «δεσμών τού αίματος» και τού φυσικού πατρικού και μητρικού «φίλτρου».

Σέ άρθρο τού ίδιου φύλλου τής εφημερίδας, που υπογράφει η Μαρία Κατσουνάκη, σχολιάζονται οι απόψεις των δύο σκηνοθετών και προωθούνται δημοσιογραφικά οι διαλυτικές, για τό παραδοσιακό μοντέλο τής οικογένειας, απόψεις τους. Ο τίτλος τού άρθρου είναι: «Μέ ή χωρίς οικογένεια;».

Η κ. Κατσουνάκη σημειώνει: «Ως κινηματογραφιστές στρέφονται σε ιστορίες κατασκευασμένες ή βιωματικές, αντλούν από τό ερεβώδες φαντασιακό και τό ανεξάντλητο πραγματικό. Βασίζονται στήν παρατήρηση. Είναι πομποί και δέκτες».

Παρατήρηση πρώτη: Πώς μπορεί κάτι να είναι αληθινό, όταν τό αντλούμε ταυτόχρονα «από τό ερεβώδες φαντασιακό και τό ανεξάντλητο πραγματικό», τήν στιγμή που και ο χαρακτηρισμός τού πραγματικού ως ανεξάντλητου θέλει πολύ

φαντασία; Καί πώς μπορούμε νά αποφανθούμε ότι κάποιος βασίζεται στην παρατήρηση, όταν ως βασική πηγή έχει την «ερεβώδη φαντασία»;

Η δημοσιογράφος μιλώντας στην συνέχεια για την παραδοσιακή οικογένεια, ρωτά: «Αντέχουμε νά αντιμετωπίσουμε την εικόνα μιάς ηχηρής αποτυχίας; Πού επενδύει σέ συναισθηματικά κενά, οικονομικές ανάγκες, κοινωνικές επιταγές, προσπαθώντας νά δημιουργήσει συναίνεση πάνω σέ σαθρά θεμέλια;». Παρουσιάζοντας κατόπιν την άποψη των «πιό τολμηρών», γράφει: «Η πυρηνική οικογένεια έχει διαγράψει τόν κύκλο της καί οι άνθρωποι οφείλουν νά προσανατολιστούν σέ νέα σύμφωνα συμβίωσης...».

Παρατήρηση δεύτερη: Η μεγιστοποίηση καί δραματοποίηση, μέσω τής τέχνης, μέ πολύ δόση ερεβώδους φαντασίας, πραγματικών οικογενειακών προβλημάτων, υποβάλλει στό «φιλότεχνο» κοινό μιά ψευδή αίσθηση τής πραγματικότητας. Οπότε τό κύριο πρόβλημα δέν βρίσκεται στό παραδοσιακό μοντέλο τής οικογένειας, αλλά στίς απαιτήσεις τής τέχνης, κυρίως τού κινηματογράφου καί τού θεάτρου.

Η τέχνη πρέπει νά προκαλή συγκίνηση, πρώτα στόν καλλιτέχνη καί κατόπιν στόν δέκτη της. Γι' αυτήν την συγκίνηση, στίς μέρες μας, φαίνεται ότι **δέν προσφέρεται ο ηρωισμός τής καθημερινής πραγματικότητας**. Χρειάζεται πολύ ερεβώδης φαντασία, ώστε νά κινητοποιηθούν τά κατώτερα κυρίως πάθη, μέ την εξωραϊστική πρόφαση τής αγωνίας απέναντι στό κοινωνικό κακό.

Παρατήρηση τρίτη: Θα έπρεπε νά ψάχνουμε τρόπους εξυγίανσης τής οικογενειακής ζωής καί όχι νά θέλουμε νά αλλάξουμε τό «μοντέλο» της. Άλλωστε «τολμηροί» δέν είναι αυτοί πού «τολμούν» νά μιλούν για «νέα σύμφωνα συμβίωσης», αλλά αυτοί πού μέσα στό ασκητήριο τής οικογένειας αλλάζουν τά «σαθρά θεμέλια» τής προσωπικής τους ζωής.

Προβλήματα υπήρχαν πάντα. Δέν είναι άλλωστε εύκολο νά υπερβή κανείς τό θέλημά του μέσα στην ζωή τής οικογένειας. Δέν είναι εύκολο η φυσική αγάπη νά εξελιχθή σέ πνευματική, ανιδιοτελή, πού σέβεται την ελευθερία

τών άλλων, ούτε είναι δυνατόν η ελευθερία να βιωθή, χωρίς προηγούμενη άσκηση, ως απροϋπόθετη αγάπη. Πρός τὰ εκεί όμως πρέπει να είναι προσανατολισμένη η οικογενειακή ζωή. Αυτός είναι ο **διαρκής στόχος** τού εκκλησιαστικού Γάμου.

Τό σύγχρονο, λοιπόν, πρόβλημα τής οικογένειας βρίσκεται στην καθοδήγηση τής κοινωνίας από αυτούς που **μπλέκουν τό πραγματικό μέ τό ερεβώδες φαντασιακό.** Αυτοί απεργάζονται τήν διάλυση της, ενισχύοντας τήν εμπάθεια τών ανθρώπων και προτείνοντας νέα μοντέλα συμβίωσης, στά οποία «οι άνθρωποι οφείλουν να προσανατολιστούν».

Αυτό τό «οφείλουν να..» τί ερεβώδη **φασισμό** κρύβει!...

(Πηγή: "Εκκλησιαστική Παρέμβαση" ΣΕΠ. 2010)